

Møte torsdag den 29. oktober kl. 10

President: K i r s t i K o l l e G r ø n d a h l

D a g s o r d e n (nr. 9):

1. Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Riksrevisjonens forslag om etablering av INTOSAI Development Initiative (IDI) i Norge (Innst. S. nr. 8 (1998-99), jf. Dokument nr. 3:14 (1997-98))
2. Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Riksrevisjonens undersøkelse av forvaltningen av rammetilskuddet til Norges Idrettsforbund (Innst. S. nr. 5 (1998-99), jf. Dokument nr. 3:12 (1997-98))
3. Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om svar på private forslag fra Stortinget og Odelstinget til Regjeringen 1. juli 1997 – 30. juni 1998 (Innst. S. nr. 11 (1998-99), jf. St.meld. nr. 54 (1997-98))
4. Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om statsrådets protokoller for tidsrommet 1. januar-30. juni 1998 samt Planleggings- og samordningsdepartementets protokoll for tidsrommet 1. juli-31. desember 1997 (Innst. S. nr. 12 (1998-99))
5. Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om melding for året 1997 fra Sivilombudsmannen (Stortingets ombudsmann for forvaltningen) (Innst. S. nr. 10 (1998-99), jf. Dokument nr. 4 (1997-98))
6. Referat

Presidenten: Representanten Haakon *Blankenborg*, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

S a k n r . 1

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Riksrevisjonens forslag om etablering av INTOSAI Development Initiative (IDI) i Norge (Innst. S. nr. 8 (1998-99), jf. Dokument nr. 3:14 (1997-98))

Inger Lise Husøy (A) (ordfører for saken): Riksrevisjonen har sagt seg villig til å overta vertskapsrollen for opplæringsorganet IDI, som verdenssammenslutningen av riksrevisjoner står bak. Vi i komiteen mener at IDIs virksomhet er i tråd med norske bistandspolitiske målsettinger, og en enstemmig komite sier i denne innstillingen ja til en slik etablering.

Norge har støttet IDI fra starten for 15 år siden. Komiteen ser betydningen av at IDI fortsetter sin virksomhet med utvikling av riksrevisjoner. Revisjon av norsk bistand har vist at mottakerlandenes riksrevisjoner i mange tilfeller har en svak posisjon. Dette er en innsats som kan gi bedre bruk av bistandsmidler, noe en rapport fra Verdensbanken, riktignok uoffisiell foreløpig, også viser behovet for.

Komiteen mener at Norge gjennom kompetansestyrt av nasjonale riksrevisjoner, særlig i utviklingsland, kan medvirke til demokrati og god forvaltning. Det er etter komiteens mening en viktig målsetting å sette riksrevisjoner i stand til å foreta en god revisjon på en mer effektiv og økonomisk måte.

For å kunne overta vertskapsrollen fra og med år 2001 er det hensiktsmessig å etablere IDI i Norge allerede rundt årsskiftet 1998-99 for en gradvis oppbygging av sekretariatet.

Utenriksdepartementet har påtatt seg å finansiere denne virksomheten og må vurdere de årlige størrelsene på bevilgningene. Komiteen forutsetter at dersom det skjer endringer i grunnlaget for finansieringen, skal saken legges fram på nytt for Stortinget. Det er også verdt å merke seg at komiteen *ikke* går inn på størrelsen på de framtidige støttebehov som skal dekkes av bistandsmidler.

Stortinget har blitt orientert om saken flere ganger tidligere. Det er noe spesielt å legge fram en innstilling før budsjettet er vedtatt, men på grunn av utenforliggende omstendigheter gjør vi det – med de forbehold som er beskrevet i innstillingen.

Og til slutt: En annen form for saksframleggelse hadde vært å foretrekke, men komiteen har vært smidig og ikke lagt størst vekt på dette, på grunn av sakens politiske innhold og forhistorie.

Med forbehold om Stortingets behandling av statsbudsjettet for 1999 anbefaler jeg den enstemmige innstillingen.

Svein Ludvigsen (H): Høyre er positiv til Riksrevisjonens engasjement overfor utviklingslandene. Vi har i hvert fall de to siste årene vært med på merknader som bekrefter det. Komiteen har f.eks. i Innst. S. nr. 181 for 1996-97, som gjelder årsmeldingen for Riksrevisjonen for 1996, sagt at komiteen forutsetter at Riksrevisjonen skal komme tilbake til Stortinget angående en eventuell opprettelse av et IDI-sekretariat i en egen sak. Den er nå kommet.

Men Høyre er ikke helt tilfreds med at Riksrevisjonen valgte å legge frem saken slik den foreligger. For det første kan man nok diskutere hensiktsmessigheten av å fremme en sak med betydelige økonomiske konsekvenser nærmest parallelt med budsjettproposisjonen. Det vil etter mitt skjønn ha vært minst like riktig og hensiktsmessig at saken hadde blitt grundig utredet i budsjettproposisjonen under Utenriksdepartementets/Bistandsdepartementets budsjett og/eller Finans- og tolldepartementets kap. 51 Riksrevisjonen.

Jeg skal ikke ta for hardt i, men det er ikke helt bra at nettopp Riksrevisjonen legger frem en sak uten at de økonomiske konsekvensene er godt nok beskrevet i saksfremlegget, for det er faktisk slik at komiteen selv måtte ta initiativ til å få redegjort for de langsiktige budsjettvirkningene og kostnadene. Slikt ville nok ha fått – vil jeg tro – anmerkning fra Riksrevisjonen, hvis den hadde utøvet forvaltningsrevisjon overfor en annen statsetat.

Etter min mening tilligger det Riksrevisjonen å utvise særlig aktsomhet for at saksfremleggene er tilfredsstillende.

lende, ikke minst hva angår de økonomiske spørsmål. Det var de ikke, etter mitt skjønn, i Dokument nr. 3:14 for 1997-98 hva angår økonomien.

Jeg er enig med både Utenriksdepartementet og Bistandsdepartementet i at INTOSAI-engasjementet er god og effektiv utviklingshjelp. Derfor synes Høyre at det er riktig å bruke bistandsmidler til drift av så vel sekretariatet som til å finansiere prosjekter i samarbeid med andre land og organisasjoner. Vi er imidlertid bekymret for den fremtidige finansieringen og vil understreke at vår positive holdning til saken er fundamentert på at det også i fortsettelsen skal brukes bistandsmidler. Derfor kan ikke Riksrevisjonen eller UD neste år eller senere frigjøre seg fra det ansvaret og legge opp til en annen finansiering eller trekke uforholdsmessige ressurser ut av Riksrevisjonens ordinære aktivitet. I denne sammenheng henviser jeg til komitemerknaden som står på side 4, slik også saksordføreren gjorde. Der står det:

«Komiteen vil bemerke at arbeidet i regi av IDI er god utviklingshjelp, og det er derfor naturlig at det norske bidraget finansieres over Utenriksdepartementets budsjett. Komiteen forutsetter at dersom det skjer endringer i grunnlaget for finansieringen legges saken frem på nytt for Stortinget på en egnet måte.»

Det betyr i klartekst, slik også saksordføreren sa, at annen finansiering ikke kan komme på tale uten at saken fremmes for Stortinget på en egnet måte. Skulle forutsetningen for u-hjelpsperspektivet endres, vil også grunnlaget for IDI-engasjementet fra norsk side svikte. Her er det altså UD og NORAD som fortsatt er kilden for finansiering av drift og prosjekter.

Jeg vil nemlig sterkt fraråde at Norge påtar seg et ansvar som fritar andre land fra deres forpliktelser, eller at vi fra norsk side skulle drive et IDI-sekretariat ut fra – la meg kalle det – prestisjehensyn, finansiert over Riksrevisjonens ordinære budsjett og til skade for det arbeidet som Riksrevisjonen er satt til å gjøre.

La meg også bare vise til komitemerknaden der Høyre sammen med resten av komiteen har tatt forbehold om budsjettbehandlingen nå i høst. Og med de presiseringene og under henvisning til den samlede komites innstilling anbefaler jeg at Riksrevisjonen overtar vertskapsrollen for IDI-sekretariatet.

Vidar Kleppe (Frp): Fremskrittspartiet er også godt fornøyd med at Riksrevisjonen i Norge, som er veldig godt ansett internasjonalt, nå har påtatt seg ansvaret med å lede IDI-sekretariatet og driften av det. Canada har tidligere hatt det ansvaret, og vi synes det er viktig at Norge som nasjon tar ansvar på dette området.

Det har også, som flere har understreket, vært en diskusjon i kontrollkomiteen om måten komiteen har fått fremlagt denne saken på fra Riksrevisjonen. Jeg deler de synspunktene som har kommet frem når det gjelder saksfremleggelse, og når det gjelder de synspunktene som går på at kanskje det økonomiske aspektet med hensyn til å overta denne rollen ikke har vært godt nok utredet. Men vi har jo fått svar på de spørsmålene vi har stilt, så med de forbehold som komiteen har tatt på dette området, sy-

nes vi det er helt i orden at Riksrevisjonen påtar seg dette ansvaret.

Fremskrittspartiet synes også det er gledelig at vi nå ser en utvikling i en del av de internasjonale forpliktelsene Norge som nasjon har tatt på seg, og at Riksrevisjonen, som har fått dette ansvaret når det gjelder IDI, får økonomiske midler over bistandsbudsjettet. Vi ser stadig at bruken av bistandsmidler settes under et kritisk lys. Vi ser også stadig at prosjekter som Norge har gått inn i, ikke tilfredsstillende kontrollfunksjonene – kanskje midlene ikke blir brukt på en måte som kommer dem til gode som de i utgangspunktet var tiltenkt. Derfor er det bra at Riksrevisjonen i Norge får ansvaret på dette området. Da regner vi også med at bistandsmidler på sikt langt mer vil bli rettet inn mot enkeltpersoner og enkeltprosjekter, der vi vil få langt mer igjen for pengene. Fremskrittspartiet synes derfor at dette er bra. Og når vi i tillegg kan få dekket de økonomiske forpliktelsene med midler fra bistandsbudsjettet, synes vi det er gledelig å se at en enstemmig komite nå slutter seg til det som har vært Fremskrittspartiets mål i lang tid, nemlig å bruke midler også på den måten.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1. (Votering, se side 336)

S a k n r . 2

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Riksrevisjonens undersøkelse av forvaltningen av rammetilskuddet til Norges Idrettsforbund (Innst. S. nr. 5 (1998-99), jf. Dokument nr. 3:12 (1997-98))

Laila Kaland (A) (ordfører for saka): I dag har vi til handsaming Dokument nr. 3:12 for 1997-98. Dette dokumentet omhandler Riksrevisjonen si undersøkelse av forvaltninga av rammetilskotet til Norges Idrettsforbund, og komiteen har slutta seg til innhaldet i dokumentet med ein del merknader.

I St.meld. nr. 41 for 1991-92 om idretten er det understreka at idretten er for alle. Det er eit overordna mål at offentleg idrettspolitik og rammetilskot til Norges Idrettsforbund skal bidra til breidd i idrettsaktivitetar og i idrettstilbod. Målet er også at forholda skal leggjast til rette for at barn og unge kan drive allsidig leik og idrettsutforming i lokalmiljøa.

Riksrevisjonen har i dette dokumentet gått gjennom retningslinjene for rammetilskotet til idretten og også peika på dei øyremerkte midlane. Det er naudsynt med endringar for å få til ei betre utnytting av midlane frå staten, som også vil vere i betre samsvar med dei politiske måla Stortinget har vedteke.

Ein tredjepart av overskotet frå Norsk Tipping AS blir i dag fordelt til idrettsformål. I dag utgjer rammetilskotet til Norges Idrettsforbund i underkant av 200 mill. kr. Løyvingane blir fordelte av Kongen etter innstilling frå Kulturdepartementet, og ikkje via statsbudsjettet.

NIF er ein paraplyorganisasjon som har ansvaret for at rammetilskotet blir fordelt og forvalta etter dei politiske måla.

(Kaland)

Komiteén har i sine merknader peika på at dagens system berre i avgrensa grad gir relevant informasjon om kva spelemidlane har å seie i forhold til dei overordna idrettspolitiske målsetjingane. Komiteen viser til brev frå Kulturdepartementet av 8. oktober 1998 der departementet opplyser at det 22. mai 1998 vart vedteke nye retningslinjer for oppfølging av idretten sin bruk av spelemidlar, som vart lagt til grunn i kommentarane til nytt økonomireglement i staten, jf. departementet sitt brev til Finansdepartementet, med kopi til Riksrevisjonen, av 26. mai 1998. Komiteen er tilfreds med at slike retningslinjer no er utarbeidde.

Eit heilskapleg plan- og rapporteringssystem bør etter komiteen si mening baserast på nøkkelresultat av verksemda i NIF sentralt, i særforbund og i idrettskrinsar, og desse opplysningane bør bli formidla rutinemessig frå departementet til Stortinget i ei eigna form.

Komiteén har også peika på at når det gjeld eventuelle endringar av rammetilskotsordninga, vil komiteén på same måte som Riksrevisjonen tru at også dei øyremerkte midlane vil bli vurderte i samanheng med denne prosessen. Og etter komiteén si mening er det naudsynt at løyvingane står i forhold til dei overordna idrettspolitiske måla, uavhengig av om dei er øyremerkte eller kjem frå den frie delen av spelemidlane.

Komiteen går ut frå at dei politiske premissane for ei eventuell ny rammetilskotsordning kan bli lagde fram for Stortinget i ei eigna form.

I det seinare har det blitt stilt spørsmål om Norges Idrettsforbund. Er organisasjonen for tungrodd og for dyr? Går løyvingane for mykje til dei store særforbunda og for lite til dei små idrettslaga? Vi veit at mesteparten av idrettsaktivitetane skjer i regi av fleire tusen idrettslag som i liten grad mottek statlege midlar direkte. Det er gjerne i desse laga målet om at barn og unge kan få drive allsidig leik og idrettsutfolding kan bli oppfylt. I dag veit vi at dei fleste små idrettslaga – små fotballag, fritidsklubbar, symjeklubbar, bokseklubbar osv. – er avhengige av kaketombola og innsamling frå lokalbefolkninga, og at det i tillegg blir gjort ein stor innsats frå foreldra for at desse laga i det heile kan eksistere.

Målet med rammetilskotet frå staten er at ulike målgrupper kan bli aktiviserte gjennom idretten. Det gjeld barn, unge, kvinner, mosjonistar, psykisk og fysisk utviklingshemma, og i Norges Idrettsforbund sin langtidsplan frå 1996-2000 er dette overordna mål. Likeins er antidopingarbeid, utdanning, økonomistyring, informasjonsteknologi og organisasjonsutvikling sentrale oppgåver som skal prioriterast, og det er gledeleg.

Til slutt har eg lyst til å kome med ei lita personleg ytring. Eg meiner at idretten i alle år har skapt mykje glede og aktivitetar rundt om i heile landet. Men noko som har uroa meg, er at altfor mange diverre sluttar med idrett allereie i småskulealderen, fordi prestasjonskrava til det å drive idrett og vere best er altfor store. Etter mitt syn må idrettsglede aldri drukne avdi idrettsleiarar og ambisiøse foreldre stiller for store krav til utøvarane. Altfor mange unge føler seg som taparar i idretten. Det er også kome

inn ein del skremmande rapportar som faktisk viser at barn heilt ned i barneskulen har for dårleg utvikla motorikk. Dette viser at mange barn og unge i dag er for passive og ikkje nyttar dei tilboda som idretten gir.

Det er også mi personlege mening at når enkelte idrettsgreiner i dag betaler millionbeløp til unge for å delta, er det ei uheldig utvikling, og det er med på å skape ulikskap i dei ulike idrettsgreinene. Dei ulike delane av idretten sine rammer går eg ut frå at Stortinget får høve til å diskutere nærmare ved eit anna høve.

Odd Holten (KrF): Egentlig burde dette vært en ikke-sak for kontrollkomiteen når en ser på de vedlegg som følger saken, spesielt brevet fra Riksrevisjonen til kontrollkomiteen av 14. oktober d.å. Der står det bl.a.:

«Retningslinjene ble mottatt først etter at Kollegiet hadde sluttbehandlet Dok. nr 3:12 (1997-98).»

Med andre ord: Da forelå de retningslinjer som Riksrevisjonen etterlyser – det egentlige innholdet i saken. Ikke minst brevet fra Kulturdepartementet til Finansdepartementet av 26. mai 1998 tilkjenner hva Riksrevisjonen har behov for, og i dette brevet er det redegjort for de behov Riksrevisjonen har.

Når nå saken likevel er kommet til behandling, ønsker jeg å gi uttrykk for at saken er betydningsfull for dem den gjelder, og at komiteen forutsetter å komme tilbake til saken på et senere tidspunkt. Målet må klart være: Idrett for alle – altså en bredde i aktiviteten.

Ut fra lov om pengespill skal 1/3 av overskuddet fra Norsk Tipping AS fordeles på ulike idrettsformål. Av Dokument nr. 3:12 fremgår det at Norges Idrettsforbund arbeider med nye tildelingskriterier for fordelingen av rammetilskudd til de enkelte særforbund med fokusering på mål og på bakgrunn av aktivitetsnivået. Departementet er enig med Riksrevisjonen i at Norges Idrettsforbund i dag ikke gir god nok informasjon om de mål som ønskes. Komiteen peker også på at dagens system bare i begrenset grad gir aktuell informasjon om de midler som kommer fra norske spill. Idretten må i størst mulig grad være opptatt av god bruk av tildelte økonomiske rammer, til beste for idrett for alle.

Svein Ludvigsen (H): Jeg slutter meg til de utsagn som er kommet fra de to foregående talere om betydningen av både idretten og måten den finansieres på, og at dette selvfølgelig skal foregå i best mulige former.

Når jeg ber om ordet nå, er det egentlig mer for å gi en kort merknad om Riksrevisjonen og saken enn om rammetilskuddet til Norges Idrettsforbund. Jeg er enig med representanten Holten i at det egentlig ikke hadde gjort noe om denne saken aldri hadde kommet til Stortinget, for gjennom komiteens korrespondanse med Regjeringen er det klargjort at de nødvendige endringene i retningslinjene for oppfølgingen av idrettens bruk av spillemidler var vedtatt fire dager før Riksrevisjonen avgav sin innstilling til Stortinget. Med andre ord var det meste av de kritiske merknadene fra Riksrevisjonen fremmet for og akseptert av departementet og idretten, og nødvendige tiltak var iverksatt og akseptert før Riksrevisjonen av-

sluttet sitt arbeid, uten at det fremkommer i Dokument nr. 3:12 om undersøkelse av forvaltningen av rammetilskuddet.

Jeg er altså tilfreds med at Kulturdepartementet har vedtatt nye retningslinjer for oppfølging av idrettens bruk av spillemidler, slik de beskriver i brevet til komiteen den 8. oktober 1998. Så for å være imøtekommende overfor Riksrevisjonen kan en kanskje si at nettopp undersøkelsen og arbeidet de iverksatte, har resultert i dette. Men jeg synes det er like klart at Riksrevisjonen bør vurdere om det er nødvendig å orientere Stortinget i enhver sak de griper inn i. Det er imidlertid ikke tvil om at Riksrevisjonens inngripen har bidratt til det positive resultatet som tross alt er kommet ut av dette, og som en innen idretten og departementet og vi er tilfreds med.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet i sak nr. 2. (Votering, se side 336)

S a k n r . 3

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om svar på private forslag fra Stortinget og Odelstinget til Regjeringen 1. juli 1997 – 30. juni 1998 (Innst. S. nr. 11 (1998-99), jf. St.meld. nr. 54 (1997-98))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet. (Votering, se side 336 f.)

S a k n r . 4

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om statsrådets protokoller for tidsrommet 1. januar-30. juni 1998 samt Planleggings- og samordningsdepartementets protokoll for tidsrommet 1. juli-31. desember 1997 (Innst. S. nr. 12 (1998-99))

Odd Holten (KrF): Som saksordfører for Samferdselsdepartementets saker er det for meg nødvendig å henlede oppmerksomheten på komiteens merknad hvor det heter:

«Komiteen vil komme tilbake til enkelte saker under Samferdselsdepartementet ved behandling av andre dokumenter fra Riksrevisjonen.»

Dette er ut fra det behov som synes å være avdekket ved en rekke samferdselsprosjekter hvor det viser seg at de anslag som ble fremlagt for Stortinget i de enkelte saker, ikke har vært dekkende verken teknisk eller økonomisk. Overskridelsene har vært og er betydelige på svært mange anlegg, ja av et slikt omfang at prosjektene muligens ikke hadde blitt påbegynt dersom de faktiske forhold hadde vært kjent for Stortinget da vedtakene ble fattet. En slik form for saksbehandling er sterkt kritikkverdig og medfører bl.a. at andre samferdselsprosjekter, som f.eks. E6 og E18 gjennom Østfold, blir utsatt i tid, til tross for den store belastning på disse veiene – ikke minst hva ulykker angår. Blir ikke prosjekteringen og anbudsprosedyrene bedre innenfor samferdselssektoren, bør Stortinget vurdere om det er andre måter å innhente et

bedre grunnlagsmateriale på i framtiden for å sikre at vi får riktige beslutningsgrunnlag.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet i sak nr. 4. (Votering, se side 337)

S a k n r . 5

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om melding for året 1997 fra Sivilombudsmannen (Stortingets ombudsmann for forvaltningen) (Innst. S. nr. 10 (1998-99), jf. Dokument nr. 4 (1997-98))

Vidar Kleppe (Frp) (ordfører for saken): Kontroll- og konstitusjonskomiteen konstaterer at Sivilombudsmannen i 1997 hadde flere saker til behandling enn noen gang. Både antall nye klager og nye saker som ble tatt opp av eget tiltak, var høyere enn før. Komiteen har videre merket seg at ombudsmannen har foretatt en omfattende og systematisk gjennomgang av praktiseringen av offentlighetsloven i Justisdepartementet. Det var en stor sak, som vi har debattert før her i Stortinget, og den viser også hvilken viktig oppgave Sivilombudsmannen gjør i forvaltningen. Komiteen vil understreke viktigheten av at forvaltningen prioriterer henvendelsene fra Sivilombudsmannen, og at de blir fulgt opp i praksis. For å lette arbeidet har Sivilombudsmannen lagt opp til en nytenkning som går på at kontorsjefene hos Sivilombudsmannen skal få bemyndigelse til å avslutte saker. Det gjelder klager i forvaltningen som i dag ikke klart fører fram til noe, i forhold til om en skal forfølge sakene, om en må ta en beslutning som fører til at avgjørelsen går til gunst for klageren, eller om en kan avdekke påpeking av saksbehandlingsfeil fra forvaltningens side.

Komiteen er enig i at en slik utvidelse av bemyndigelse til kontorsjefene vil føre til at en innenfor dagens instruks får en langt bedre og mer effektiv behandling av sakene. Det vil også medføre at institusjonen blir mer effektiv i en tid med stadig økende antall saker og sakskomplekser.

Når det gjelder spørsmålet om hvorvidt ombudsmannsordningen, som er forankret i Grunnloven § 75, også skal gjelde Svalbard, har komiteen hatt en nøye drøfting av dette. Komiteen har funnet ut at i og med at Stortinget får en egen melding om Svalbard, er det naturlig at Sivilombudsmannens arbeidsområde blir diskutert også i den sammenheng. Komiteen har merket seg de synspunktene som Sivilombudsmannen har når det gjelder Svalbard, men den vil ikke konkludere med noe som helst i og med at det er en viktig prinsipp sak, som en da får diskutere på et bredt grunnlag, også sett i sammenheng med andre ting i den bebudede Svalbard-meldingen.

Komiteen konstaterer også at ombudsmannen i meldingsåret 1997 har hatt en rekke møter med organisasjoner innenfor offentlig forvaltning både fra inn- og utland. Det ser komiteen positivt på.

Ombudsmannen er inne på mange viktige samfunnsområder. Vi ser at klagebehandlingene og de sakene Om-

budsmannen har hatt til behandling, dekker et stort spekter av hva som foregår i vårt samfunn. Derfor er det viktig at Ombudsmannen får de midlene og ressursene som er nødvendig for å ha en best mulig kompetanse når det gjelder fagfolk, for å følge opp sakene.

Det er også viktig at ombudsmannen gjennomgår praksis når det gjelder henvendelser som blir gjort, ut fra forandringer i det nye regelverket som er kommet på mange områder. Vi ser at Sivilombudsmannen på eget tiltak har tatt beslutninger som har medført at forvaltningen og det offentlige har omlagt sine rutiner, som medfører at rettssikkerheten for den vanlige borger er bedre enn den har vært i mange av de prinsippsakene som har vært behandlet i meldingsåret.

Fra komiteens side har vi også i år lagt vekt på å vise et lite tverrsnitt av de sakskompleksene og de sakene som Sivilombudsmannen har til behandling. Det er tatt med i årsmeldingen. Vi ser at mange av de beslutningene som Sivilombudsmannen har tatt, har medført at folk som har kommet opp i vanskelige situasjoner, har fått en hjelpende hånd fra ombudsmannens side. Det er også viktig når Sivilombudsmannen har tatt sine beslutninger, at den offentlige forvaltningen følger opp. Vi har dessverre sett eksempler på – som også er i årsmeldingen – at det er gått altfor lang tid, og at det offentlige bruker altfor mye tid på polemikk med Sivilombudsmannen i saker som egentlig burde vært avsluttet når Sivilombudsmannen har sagt sitt.

Alt i alt er en enstemmig kontroll- og konstitusjonskomite fornøyd med det arbeidet Sivilombudsmannen har gjort. På vegne av en enstemmig komite vil jeg ønske Sivilombudsmannen lykke til videre med det viktige arbeidet som blir gjort for rettssikkerheten i Norge.

Gunnar Skaug (A): Saksordførers siste lykkønsning kan vi egentlig bare slutte oss til.

Årsmeldingen fra Sivilombudsmannen er på mange måter en meget interessant lesning, og virksomhetsberetningen for Stortingets ombudsmann for forvaltningen viser jo, som også saksordføreren nå sa i sitt innlegg, at kvaliteten på arbeidet blir stadig bedre, at det utvises sterkere bevisstgjøring i forvaltningen omkring de mange forhold som undersøkes, og ikke minst at offentlighetsloven og prinsippene omkring den står mer og mer sentralt. Dette er også en sak som Stortinget kommer tilbake til senere.

De systematiske undersøkelsene som også Sivilombudsmannen har foretatt, har utvilsomt gjort institusjonen i stand til å utnytte de mulighetene den vitterlig har, på en bedre måte.

Jeg synes også det er grunn til å berømme ombudsmannen og hans medarbeidere for den aktive, utadrettede virksomheten de står for, både i inn- og utland. Slik sett er ombudsmannen en meget viktig bidragsyter til en positiv demokratiseringsprosess i en lang rekke land som søker bistand der til lignende forvaltningsvirksomhet i sine respektive land.

Et av mange viktige prinsippsspørsmål som reises i årsmeldingen, og som saksordføreren også nevnte, er om

sivilombudsmannsordningen også gjelder for Svalbard. Selv om det etter min oppfatning ikke kan trekkes i tvil at arbeidsområdet også omfatter øyriket i nord, som vitterlig tilhører Kongeriket Norge, kan det være hensiktsmessig av flere grunner at også Regjeringen har klare synspunkter på nettopp dette spørsmålet. Når det – som saksordføreren sa – er bebudet en egen Svalbard-melding, bør derfor Regjeringens egne vurderinger legges til grunn, og da gjerne på grunnlag av den utredning som følger vedlagt til årsmeldingen fra Sivilombudsmannen.

Harald Hove (V): Den foreliggende årsmelding viser at ombudsmannsinstitusjonen fortsatt er svært viktig, og jeg slutter meg gjerne til den ros de to foregående talere gav til ombudsmannsinstitusjonen, og også den ros som ble gitt den foreliggende årsmelding. For en som ikke er medlem av komiteen, kan det kanskje også være et poeng å gi ros til komiteen for innstillingen, som på en god måte får fram bredden i Ombudsmannens virksomhet.

Det denne årsmeldingen – som tidligere årsmeldinger – viser, er at det er viktig med en kontinuerlig kontroll av forvaltningens virksomhet, og at det er viktig med en kontroll som også tar sitt utgangspunkt i enkeltsaker. Det er derfor grunn til å framheve at ombudsmannsordningen er en viktig del av Stortingets kontroll med departementene og den øvrige forvaltning. Samtidig ligger det også et poeng i at det for departementene nok ofte kan være nyttig at ombudsmannen via enkeltsaker bringer til departementenes kunnskap saksfelt hvor avgjørelsesmyndigheten ligger på lokalt og regionalt nivå.

Det kan også være en interessant betraktning å merke seg fordelingen av de klagene som ombudsmannen får inn, og at en forholdsvis stor del av disse klagene faktisk gjelder saker som er behandlet i departementene, hvor man gjerne har som forutsetning at kvaliteten på saksbehandlingen skal være særlig god. Det er et forhold som det kan være grunn til å merke seg.

Det jeg ellers kanskje har særlig lyst til å framheve som positivt fra den foreliggende melding, er Sivilombudsmannens generelle undersøkelser, hvor man mer systematisk går inn og kontrollerer et bestemt område. Vi har tidligere behandlet et slikt saksfelt i Stortinget i år gjennom den særskilte meldingen som ble gitt om praktiseringen av offentlighetsloven i Justisdepartementet.

Fra årsmeldingen er det grunn til å framheve den undersøkelse som ombudsmannen foretok vedrørende varetektsfengsel, bruk av politiarrestene, og spesielt om hvor lenge varetektsfanger satt i politiarrestene. Det som er interessant der, er at ombudsmannen avslørte brudd på fengselsloven og forståelsen av denne, og at det her var en svært langvarig og etablert praksis, hvor den feilaktige lovtolking faktisk hadde sitt utgangspunkt i klare uttalelser fra departementet om lovførståelsen. Nettopp det å gå inn i forhold til en så svak gruppe som tross alt varetektsfanger er, og kanskje ikke minst svake i den første perioden av en varetektsfengsling, synes jeg ombudsmannen fortjener ros for.

Ellers er, som tidligere framhevet, årsmeldingen en god kilde til kunnskap om bredden i den norske forvalt-

ningsvirksomhet. Men den gir også god kunnskap om hvilke problemer den enkelte borger, den lille mann, kan oppleve i sitt møte med offentlige myndighetsorgan. Det er nok litt for mange saker som viser at for mange forvaltningsorgan mister den enkelte borgers, den lille manns, perspektiv for mye, og at man i for liten grad tar innover seg de problemer den enkelte borger kan oppleve i sitt møte med forvaltningen. Og det fører en naturlig over til det som er en av de mest kontinuerlige gjengangere i Sivilombudsmannens årsmeldinger fra år til år, nemlig saksbehandlingstid. Det blir for mange forvaltningsorgan som, gjennom den lange saksbehandlingstiden man har, for ofte avslører at man mister det å ha respekten for den enkelte borger for øye, og at man ikke alltid klarer å se hva slags problemer dette faktisk skaper for enkeltindivider. En får håpe at det arbeidet som Arbeids- og administrasjonsdepartementet gjør med såkalte serviceerklæringer og det å bevisstgjøre forvaltningsorganene på sin egen saksbehandlingstid, eventuelt vil kunne gi resultater.

Ellers kan det være grunn til å oppfordre forvaltningsorganene og for så vidt også Stortinget til kanskje enda mer systematisk å finne fram til områder hvor ulike offentlige påbud skaper større problemer for enkeltpersoner enn den gevinsten samfunnet har, og kanskje særlig at detaljeringsgraden i en del ordninger ofte skaper større problemer enn det detaljene skaper av gevinst.

Til slutt: Når det gjelder spørsmålet om ombudsmannens kompetanse knyttet til Svalbard, er det nyttig at det spørsmålet kommer til avklaring. Jeg er for så vidt enig med representanten Skaug i at det kan være nyttig å ha Regjeringens synspunkter på dette spørsmålet. Men jeg har også lyst til å minne forsamlingen om at Sivilombudsmannen er Stortingets organ, og at det i første rekke er Stortinget som bør foreta avklaringen der.

Jørgen Kosmo (A) (komiteens leder): Det tverrsnittet av saker som Sivilombudsmannen har presentert for Stortinget, og som komiteen har søkt å gjengi i innstillingen, viser på mange måter at Sivilombudsmannen som institusjon i samfunnet absolutt er på sin plass. Man skulle kanskje tro at i et demokratisk land som Norge, der man har en ambisjon om å behandle alle mennesker så likt som mulig, der forvaltningen i hovedsak skal ha som oppgave å gi folk det tilbud Stortinget mener de skal ha, i grunnen skulle overflødiggjøre etterprøving og kontroll. Sivilombudsmannens årsmelding viser med all tydelighet at så ikke er tilfellet. Vi ser i enkelte tilfeller at detaljerte regelverk faktisk kan bli brukt *mot* den enkelte borger istedenfor *for* den enkelte borger, og at man er mer opptatt av systemet enn av de resultater man skal produsere for borgerne. Jeg tror derfor det er viktig at vi gjennom Sivilombudsmannens årsmelding får presentert slike saker, slik at vi her i huset er i stand til å danne oss et bilde av hvordan forvaltningen virker ute i det systemet som den skal tjene. Skal det være noen vits i at vi har disse behandlingene, må dette følges opp på andre politikk-områder – ved behandling av stortingsmeldinger, ved vedtak av lover og også ved utarbeidelse av forskrifter. Hvis ikke vi i Stortinget evner å flytte informasjonen

som gis gjennom Sivilombudsmannens rapporter, over til politikkområdene, har dette liten hensikt. Jeg håper derfor at alle sammen kan bidra til at den informasjonen som formidles til Stortinget gjennom Sivilombudsmannens årsmelding, kan være med på å danne grunnlaget for utformingen av politiske signaler, og i og for seg også lovregler og forskrifter i framtiden.

Avslutningsvis vil jeg si at jeg i prinsippet er enig med representanten Hove når han sier at Sivilombudsmannen er Stortingets organ, og det er Stortinget som bestemmer Sivilombudsmannens arbeidsområde. Men når det gjelder spørsmålet om Svalbard, er det viktig at vi sørger for å ha full oversikt over problemenes omfang før vi gir noen signaler om hvordan vi ønsker at dette skal være. Derfor tror jeg Stortinget gjør lurt i å avvente synspunkter fra Regjeringen, selv om vi allerede har synspunkter fra lovavdelingen som i og for seg kan gi en ganske god pekepinn om i hvilken retning dette bærer. Men i prinsippet skal det være slik at innbyggerne på Svalbard skal ha det samme tilbud og den samme rettigheten til å kunne klage på forvaltningen og få behandlet sine saker som borgere i Norge for øvrig.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 5. (Votering, se side 337)

Etter at det var ringt til votering i 5 minutter, uttalte **presidenten:** Vi er klar for voteringene.

Votering i sak nr. 1

Komiteen hadde innstillet:

Stortinget slutter seg til at Riksrevisjonen kan overta vertskapsrollen for INTOSAI Development Initiative (IDI) fra 2001 og gjennomføre de nødvendige forberedelsene, slik det er beskrevet i Dokument nr. 3:14 (1997-98) og i Innst. S. nr. 8 (1998-99).

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 2

Komiteen hadde innstillet:

Dokument nr. 3:12 (1997-98) – Riksrevisjonens undersøkelse av forvaltningen av rammetilskuddet til Norges Idrettsforbund – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 3

Komiteen hadde innstillet:

St.meld. nr. 54 (1997-98) – Om svar på private forslag fra Stortinget og Odelstinget til Regjeringen 1. juli 1997 – 30. juni 1998 – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 4

Komiteen hadde innstillet:

I.

Statsrådets protokoller for tidsrommet 1. januar – 30. juni 1998 vedkommende:

Statsministerens kontor
Arbeids- og administrasjonsdepartementet
Barne- og familiedepartementet
Finans- og tolldepartementet
Fiskeridepartementet
Forsvarsdepartementet
Justis- og politidepartementet
Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet
Kommunal- og regionaldepartementet
Kulturdepartementet
Landbruksdepartementet
Miljøverndepartementet
Nærings- og handelsdepartementet
Olje- og energidepartementet
Samferdselsdepartementet
Sosial- og helsedepartementet
Utenriksdepartementet
Utenriksdepartementet – saker vedrørende utvikling- og menneskerettigheter
- vedlegges protokollen.

II.

Statsrådets protokoll for tidsrommet 1. juli – 31. desember 1997 vedkommende: Planleggings- og samordningsdepartementet – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 5

Komiteen hadde innstillet:

Dokument nr. 4 (1997-98) – Melding for året 1997 fra Stortingets ombudsmann for forvaltningen – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

S a k n r . 6*Referat*

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat.

Møtet hevet kl. 10.55.
